

IV

(Informări)

INFORMĂRI PROVENIND DE LA INSTITUȚIILE ȘI ORGANELE UNIUNII EUROPENE

CURTEA DE JUSTIȚIE

Textul următor înlocuiește, ca urmare a intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona, nota de informare publicată în JO C 143 din 11 iunie 2005, p. 1, și suplimentul la această notă publicat în JO C 64 din 8 martie 2008.

NOTĂ DE INFORMARE

cu privire la efectuarea trimerilor preliminare de către instanțele naționale

(2009/C 297/01)

I. Dispoziții generale

1. Sistemul trimerilor preliminare reprezintă un mecanism fundamental al dreptului Uniunii Europene, mecanism menit să confere instanțelor naționale mijloacele de a asigura o interpretare și o aplicare uniforme a acestui drept în toate statele membre.
2. Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să se pronunțe cu titlu preliminar cu privire la interpretarea dreptului Uniunii Europene și cu privire la validitatea actelor adoptate de instituțiile, organele, oficiile sau agențiile Uniunii. Această competență generală îi este conferită de articolul 19 alineatul (3) litera (b) din Tratatul privind Uniunea Europeană (JOUÉ 2008, C 115, p. 13, denumit în continuare „TUE”) și de articolul 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (JOUÉ 2008, C 115, p. 47, denumit în continuare „TFUE”).
3. Potrivit articolului 256 alineatul (3) din TFUE, Tribunalul are competența să judece trimiteri preliminare adresate în temeiul articolului 267, în domenii specifice stabilite de statut. Având în vedere că statutul nu a fost adaptat în această privință, Curtea de Justiție, denumită în continuare „Curtea”, este singura competentă să se pronunțe cu titlu preliminar.
4. Chiar dacă articolul 267 TFUE conferă Curții o competență generală, diferite dispoziții prevăd totuși excepții sau restricții în ceea ce privește această competență. Este vorba în special despre articolele 275 și 276 TFUE, precum și de articolul 10 din Protocolul (nr. 36) privind dispozițiile tranzitorii la Tratatul de la Lisabona (JOUÉ 2008, C 115, p. 322).
5. Întrucât procedura întrebărilor preliminare se bazează pe colaborarea dintre Curte și instanțele naționale, este util, pentru a asigura eficacitatea acestei proceduri, să se comunice instanțelor naționale informațiile care urmează.
6. Aceste informații practice, lipsite de orice forță obligatorie, au drept scop să orienteze instanțele naționale cu privire la oportunitatea efectuării unei trimiteri preliminare și, dacă este cazul, să le ajute să formuleze și să prezinte întrebări Curții.

Rolul Curții în cadrul procedurii întrebărilor preliminare

7. În cadrul procedurii întrebărilor preliminare, rolul Curții este acela de a oferi o interpretare a dreptului Uniunii sau de a se pronunța cu privire la validitatea acestuia, și nu de a aplica acest drept la situația de fapt care face obiectul acțiunii principale, rol ce revine instanței naționale. Curtea nu este competentă să se pronunțe cu privire la problemele de fapt ivite în cadrul acțiunii principale și nici să soluționeze divergențele de opinii în interpretarea sau aplicarea normelor de drept național.

8. Curtea se pronunță asupra interpretării sau validității dreptului Uniunii, încercând să ofere un răspuns util pentru soluționarea litigiului, însă instanța de trimitere este cea căreia îi revine sarcina de a trage concluziile adecvate din răspunsul Curții, înlăturând, dacă este cazul, aplicarea normei naționale în discuție.

Decizia de a adresa o întrebare Curții

Autorul întrebării

9. În contextul articolului 267 TFUE, orice instanță a unui stat membru, în măsura în care trebuie să se pronunțe în cadrul unei proceduri menite să conducă la o hotărâre cu caracter jurisdicțional, poate, în principiu, să adreseze Curții o întrebare preliminară ⁽¹⁾. Calitatea de instanță este interpretată de Curte ca o noțiune autonomă a dreptului Uniunii.

10. Indiferent dacă părțile din acțiunea principală au solicitat sau nu au solicitat trimiterea preliminară, instanța națională este singura care poate avea inițiativa de a sesiza Curtea cu titlu preliminar.

Trimiterea în vederea interpretării

11. Orice instanță **poate** să adreseze Curții o întrebare referitoare la interpretarea unei norme a dreptului Uniunii în cazul în care apreciază că este necesar pentru soluționarea unei acțiuni cu care a fost sesizată.

12. Cu toate acestea, o instanță ale cărei hotărâri nu pot face obiectul unei căi de atac interne este **obligată, în principiu**, să sesizeze Curtea cu o astfel de întrebare, cu excepția cazului în care există deja o jurisprudență în materia respectivă (iar în contextul eventual nou nu există nicio îndoială reală cu privire la posibilitatea de a aplica această jurisprudență) sau a cazului în care interpretarea corectă ce trebuie dată normei de drept în cauză este evidentă.

13. Astfel, o instanță ale cărei hotărâri sunt susceptibile să facă obiectul unei căi de atac poate, în special în situația în care se consideră suficient de lămurită de jurisprudența Curții, să decidă ea însăși cu privire la interpretarea corectă a dreptului Uniunii și cu privire la aplicarea acestuia situației de fapt deduse judecății. Cu toate acestea, o trimitere preliminară se poate dovedi deosebit de utilă, într-un stadiu corespunzător al procedurii, atunci când se ridică o nouă problemă de interpretare ce prezintă un interes general pentru aplicarea uniformă a dreptului Uniunii în toate statele membre sau atunci când jurisprudența existentă nu pare a fi aplicabilă unei noi situații de fapt.

14. Instanței naționale îi revine sarcina de a arăta de ce interpretarea solicitată este necesară pentru soluționarea cauzei cu care a fost investită.

⁽¹⁾ Conform articolului 10 alineatele (1)-(3) din Protocolul nr. 36, atribuțiile Curții de Justiție în ceea ce privește actele adoptate, în temeiul titlului VI din TUE, în domeniul cooperării polițienești și al cooperării judiciare în materie penală, anterior intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona (JO 2007, C 306, p. 1) și neschimbate de atunci, rămân totuși neschimbate o perioadă maximă de 5 ani de la data intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona (1 decembrie 2009). În această perioadă, astfel de acte nu pot face, așadar, obiectul unei trimiteri preliminare decât din partea instanțelor statelor membre care au acceptat competența Curții, fiecare stat stabilind dacă posibilitatea de sesizare a Curții aparține tuturor instanțelor sale sau este rezervată celor care se pronunță în ultimă instanță.

Trimiterea în vederea aprecierii validității

15. Deși instanțele naționale au posibilitatea de a respinge motivele de invaliditate invocate în fața lor, doar Curtea este competentă să declare invalid un act al unei instituții, al unui organ, al unui oficiu sau al unei agenții a Uniunii.

16. Orice instanță națională trebuie, așadar, să adreseze o întrebare Curții în situația în care are îndoieli cu privire la validitatea unui asemenea act, indicând motivele pentru care apreciază că actul menționat ar putea fi lovit de invaliditate.

17. Cu toate acestea, atunci când există îndoieli serioase cu privire la validitatea unui act al unei instituții, al unui organ, al unui oficiu sau al unei agenții a Uniunii, pe care se întemeiază un act intern, instanța națională poate în mod excepțional să suspende temporar aplicarea acestuia din urmă sau să ia orice altă măsură provizorie în privința sa. În această situație, instanța națională este obligată să adreseze Curții întrebarea privind validitatea, indicând motivele pentru care apreciază că actul menționat nu este valid.

Momentul în care poate fi adresată o întrebare preliminară

18. Instanța națională poate adresa Curții o întrebare preliminară de îndată ce constată că, pentru a soluționa cauza cu care a fost investită, este necesară o decizie asupra aspectului sau a aspectelor privind interpretarea sau validitatea; instanța națională este cea mai în măsură să aprecieze în ce etapă a procedurii este oportună adresarea unei asemenea întrebări.

19. Cu toate acestea, este indicat ca decizia de a adresa o întrebare preliminară să intervină într-o etapă a procedurii în care instanța de trimitere este în măsură a defini cadrul factual și juridic al problemei, astfel încât Curtea să dispună de toate elementele necesare pentru a verifica, dacă este cazul, aplicabilitatea dreptului Uniunii în litigiul principal. În vederea unei bune administrări a justiției, ar putea fi de asemenea util ca întrebarea preliminară să fie adresată în urma unei dezbateri contradictorii.

Forma trimiterii preliminare

20. Hotărârea prin care instanța națională adresează Curții o întrebare preliminară poate să îmbrace orice formă admisă de dreptul intern în materia incidentelor procedurale. Trebuie însă avut în vedere că acesta este documentul care stă la baza procedurii derulate în fața Curții și că aceasta din urmă trebuie să aibă la dispoziție elementele care să îi permită formularea unui răspuns util pentru instanța națională. Mai mult, cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare este singurul act care se comunică persoanelor îndreptățite să depună observații în fața Curții – în special statele membre și instituțiile –, aceasta fiind, de asemenea, singurul act care face obiectul unei traduceri.

21. Ținând seama de necesitatea traducerii cererii, se impune ca aceasta să fie redactată într-o manieră simplă, clară și precisă, evitând detaliile inutile.

22. Deseori, sunt suficiente cel mult 10 pagini pentru a expune în mod adecvat contextul formulării cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare. Păstrându-și caracterul succint, decizia de trimitere trebuie totuși să fie suficient de completă și să conțină toate informațiile pertinente pentru a permite Curții, precum și subiecților îndreptățite să formuleze observații să își facă o idee clară cu privire la cadrul factual și juridic al acțiunii principale. Decizia de trimitere trebuie, în special, să respecte următoarele cerințe:

- să cuprindă o expunere succintă a obiectului litigiului, precum și a faptelor pertinente, astfel cum au fost constatate, sau, cel puțin, să prezinte ipotezele de fapt pe care se întemeiază întrebarea preliminară;
- redea conținutul dispozițiilor de drept intern care ar putea fi aplicate și să identifice, dacă este cazul, jurisprudența națională pertinentă, indicând de fiecare dată referințele exacte (de exemplu, pagina unui jurnal oficial sau a unui anumit repertoriu de jurisprudență, eventual cu trimitere la site-uri internet);

- să identifice cu suficientă precizie dispozițiile dreptului Uniunii relevante în speță;
- să explice motivele care au determinat instanța de trimitere să formuleze întrebările privind interpretarea sau validitatea anumitor dispoziții ale dreptului Uniunii, precum și legătura dintre aceste dispoziții și legislația națională aplicabilă acțiunii principale;
- să cuprindă, dacă este cazul, un rezumat al argumentelor esențiale ale părților din acțiunea principală.

Pentru a facilita lectura și posibilitatea de a face referire la decizia de trimitere, se recomandă ca diferitele puncte sau paragrafe ale acesteia să fie numerotate.

23. În sfârșit, instanța de trimitere poate, dacă apreciază că este în măsură să o facă, să își expună succint punctul de vedere cu privire la răspunsul care urmează să fie dat la întrebările adresate cu titlu preliminar.

24. Întrebarea sau întrebările preliminare trebuie să figureze într-o parte distinctă și în mod clar individualizată a deciziei de trimitere, de regulă la începutul sau la sfârșitul acesteia. Ele trebuie să fie inteligibile fără a face referire la expunerea de motive a cererii, care va oferi însă contextul necesar pentru o apreciere adecvată.

Efectele trimiterii preliminare asupra procedurii naționale

25. Formularea unei întrebări preliminare determină suspendarea procedurii naționale până la momentul la care Curtea se pronunță.

26. Cu toate acestea, instanța națională rămâne competentă în ceea ce privește luarea de măsuri asigurătorii, mai ales în cadrul trimiterii în vederea aprecierii validității (a se vedea punctul 17 de mai sus).

Cheltuielile de judecată și asistența judiciară

27. Procedura întrebărilor preliminare în fața Curții este gratuită și aceasta din urmă nu se pronunță asupra cheltuielilor de judecată ale părților din acțiunea principală; sarcina de a se pronunța asupra acestui aspect revine instanței naționale.

28. În cazul în care o parte nu dispune de resursele necesare și în măsura în care normele de drept intern o permit, instanța de trimitere poate acorda acestei părți asistență judiciară pentru acoperirea cheltuielilor, în special a celor de reprezentare, ocazionate de desfășurarea procedurii în fața Curții. Aceasta din urmă poate de asemenea acorda un astfel de sprijin în ipoteza în care partea în cauză nu beneficiază deja de asistență judiciară pe plan național sau în măsura în care această asistență nu acoperă sau acoperă numai parțial cheltuielile efectuate în fața Curții.

Corespondența dintre instanța națională și Curte

29. Decizia de trimitere și documentele relevante (în special, dacă este cazul, dosarul cauzei, eventual în copie) trebuie să fie expediate direct Curții de către instanța națională, prin scrisoare recomandată (la adresa „Grefa Curții de Justiție, L-2925 Luxemburg”, tel. +352 4303-1).

30. Până la pronunțarea deciziei, grefa Curții va păstra legătura cu instanța națională, căreia îi va comunica în copie actele de procedură.

31. Curtea va comunica instanței de trimitere hotărârea pronunțată. Ar fi binevenit ca instanța națională să informeze Curtea cu privire la modul în care a utilizat această hotărâre în cadrul acțiunii principale și să comunice, eventual, hotărârea finală dată în cauză.

II. Procedura preliminară de urgență (PPU)

32. Această parte a notei aduce indicații practice privitoare la procedura preliminară de urgență aplicabilă trimerilor preliminară referitoare la spațiul de libertate, securitate și justiție. Această procedură este reglementată prin articolul 23a din Protocolul (nr. 3) privind Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene (JOUE 2008, C 115, p. 210) și prin articolul 104b din Regulamentul de procedură al Curții. Posibilitatea de a solicita aplicarea acestei proceduri se adaugă celei de a solicita aplicarea procedurii accelerate, în condițiile prevăzute la articolul 23a din protocolul menționat și la articolul 104a din Regulamentul de procedură.

Condițiile de aplicare a procedurii preliminară de urgență

33. Procedura preliminară de urgență poate fi aplicată numai în domeniile reglementate prin titlul V din partea a treia a TFUE, referitor la spațiul de libertate, securitate și justiție.

34. Aplicarea acestei proceduri este decisă de către Curte. În principiu, o astfel de decizie este adoptată numai la cererea motivată a instanței de trimitere. În mod excepțional, Curtea poate decide din oficiu ca o trimitere preliminară să fie judecată potrivit procedurii preliminară de urgență atunci când aceasta pare a fi necesară.

35. Procedura preliminară de urgență simplifică diferitele etape ale procedurii în fața Curții, însă aplicarea sa presupune importante constrângeri pentru aceasta din urmă, precum și pentru părți și pentru celelalte persoane interesate care participă la procedură, în special statele membre.

36. Prin urmare, această procedură trebuie solicitată numai în împrejurări în care este absolut necesar ca hotărârea Curții cu privire la trimiterea preliminară să fie pronunțată în cel mai scurt termen. Fără a fi posibil să se enumere aici în mod exhaustiv astfel de situații, mai ales datorită caracterului variat și evolutiv al normelor Uniunii ce reglementează spațiul de libertate, securitate și justiție, o instanță națională ar putea, de exemplu, să decidă prezentarea unei cereri de aplicare a procedurii preliminară de urgență în următoarele situații: în cazul, prevăzut la articolul 267 al patrulea paragraf din TFUE, al unei persoane deținute sau lipsite de libertate, atunci când răspunsul la întrebarea adresată este determinant în aprecierea situației juridice a acelei persoane sau atunci când, cu ocazia unui litigiu privind autoritatea părintească sau încredințarea copiilor, competența instanței sesizate în temeiul dreptului Uniunii depinde de răspunsul la întrebarea preliminară.

Cererea de aplicare a procedurii preliminară de urgență

37. Pentru a permite Curții să decidă rapid dacă este cazul să aplice procedura preliminară de urgență, cererea trebuie să prezinte împrejurările de drept și de fapt care demonstrează urgența și în special riscurile care pot apărea în cazul în care trimiterea urmează procedura preliminară normală.

38. În măsura în care este posibil, instanța de trimitere precizează, în mod succint, punctul său de vedere cu privire la răspunsul care trebuie dat la întrebarea sau la întrebările adresate. O astfel de precizare facilitează adoptarea unei poziții de către părți și de către celelalte persoane interesate care participă la procedură, precum și decizia Curții, contribuind astfel la celeritatea procedurii.

39. Cererea de aplicare a procedurii preliminară de urgență trebuie prezentată într-o formă care să permită grefei Curții să constate imediat că dosarul trebuie să beneficieze de o examinare specifică. În acest scop, cererea trebuie prezentată într-un document distinct de decizia de trimitere sau într-o scrisoare de însoțire care menționează în mod expres această cerere.

40. Referitor la decizia de trimitere însăși, caracterul succint al acesteia este cu atât mai important într-o situație de urgență cu cât contribuie la celeritatea procedurii.

Correspondența dintre Curte, instanța națională și părți

41. Pentru comunicarea cu instanța națională și cu părțile din fața acesteia, instanțele naționale care prezintă o cerere de aplicare a procedurii preliminare de urgență sunt invitate să indice adresa electronică și eventual numărul de fax pe care Curtea va putea să le utilizeze, precum și adresele electronice și eventual numerele de fax ale reprezentanților părților în cauză.

42. O copie a deciziei de trimitere semnate împreună cu o cerere de aplicare a procedurii preliminare de urgență pot fi transmise în prealabil Curții prin e mail (ECJ Registry@curia.europa.eu) sau prin fax (+352 43 37 66). Examinarea trimiterii preliminare și a cererii va putea începe încă de la primirea unei astfel de copii. Cu toate acestea, originalele acestor acte trebuie transmise grefei Curții în cel mai scurt termen.

(2009/C 297/02)

Ultima publicație a Curții de Justiție în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene

JO C 282, 21.11.2009

Publicații anterioare

JO C 267, 7.11.2009

JO C 256, 24.10.2009

JO C 244, 10.10.2009

JO C 233, 26.9.2009

JO C 220, 12.9.2009

JO C 205, 29.8.2009

Aceste texte sunt disponibile pe:

EUR-Lex: <http://eur-lex.europa.eu>
